

Foc

Angoixa, desesperació, ràbia, impotència, desconcert són algunes de les reaccions que es despertten en veure una columna de fum, que sorgeix de les nostres muntanyes. Malauradament columnes de fum negre i tèrbol, senyal inequívoca de foc al bosc, han estat les protagonistes sinistres d'aquest estiu.

L'incendi més greu fins ara ha cremat 1800 hectàrees a la serralada del Montsant, entre el Priorat i les Garrigues, del 17 al 19 de juliol. A més del bosc, ametlles i oliveres van ser aniquilats per les flames.

El foc constitueix un fenomen cíclic de caràcter natural propi de la climatologia mediterrània. Aquest any s'han produït unes condicions climàtiques excepcionals, com no es produïen des de l'any 1967. La manca de precipitacions ha comportat que els nostres boscos estiguin extremadament secs i més vulnerables que mai als incendis. Qualsevol guspira ha estat suficient per iniciar la tragèdia.

La política d'extinció d'incendis

La Generalitat de Catalunya va

Els incendis forestals tenen com a problema de fons l'abandonament del medi rural.

elaborar i posar en marxa el programa Foc Verd. Aquest programa pretenia optimitzar els sistemes d'extinció d'incendis però no es plantejava en cap moment una política de prevenció d'incendis i de gestió forestal. Poc a poc, el programa foc Verd ha estat desmantellat, segons va declarar el seu impulsor: l'exconseller Miró. Però, més greu que el fet que hagi estat desmantellat o no, és que, davant els incendis que es van produir durant el més d'abril, no s'activés un pla d'urgència per minorar la incidència dels focs, disminuint el nombre d'hectàrees cremades.

Per la seva banda, el Consorci

Forestal ha demanat de forma continuada que davant situacions de risc extrem es prohibeixi l'accés al bosc. El govern de la Generalitat ha eludit la responsabilitat d'aplicar aquesta mesura.

S'ha parlat molt per part de l'administració del paper clau que representen els tallafocs en l'extinció dels incendis. Sovint se'ls presenta com una solució per sí mateixos, que permet prescindir d'altres sistemes d'extinció. Els tallafocs convencionals impliquen la invasió del bosc amb maquinària pesada. Normalment no són objecte de manteniment. Si el foc és capaç de saltar una carretera asfaltada, es comprèn fàcilment que els tallafocs són del tot ineficaços.

La gestió forestal

En menys d'un segle s'han canviat els usos de la societat. El bosc ha deixat de ser una font proveïdora d'energia i recursos, i s'ha convertit en un espai d'oci. L'energia que va consumir Catalunya fins a finals del segle passat provenia del bosc. La llenya i el carbó vegetal constituïen la base energètica del país. Paulatinament, aquest model

Al voltant de Riudecanyes el foc cremà nombroses hectàrees. (Foto: Daniel Colomé)

energètic s'ha anat substituint per un altre basat en l'electricitat, el gas i la benzina.

D'aquesta manera, els nostres boscos han acumulat una gran quantitat de combustible, que ningú no extreu perquè ja no és rendible. La llenya de negoci ha passat a ser una càrrega.

La majoria d'explotacions agràries situades en zones muntanyoses s'han abandonat perquè no resulten rendibles econòmicament. Aquest fet ha propiciat que aquestes zones es despoblin de manera alarmant. Per altra banda, aquestes zones forestals s'han convertit en un espai de lleure per a la majoria de catalans residents a les ciutats.

Davant aquesta situació del tot complexa, l'administració només ha adoptat, en el millor dels casos, mesures parcials.

Si volem evitar-los, cal una reflexió profunda sobre el sentit que tenen els espais agroforestals a la nostra societat eminentment urbana.

Ramon Folch, consultor de la UNESCO en gestió ambiental, en una entrevista publicada a la revista La Terra (núm 184), perfilava el camí a seguir: "Hem de començar a acostumar-nos a derivar recursos molt importants dels pressupostos públics a fer possible que el territori estigui ocupat per persones que amb la seva activitat, convenientment incentivada, mantinguin una activitat agrícola, la millor garantia, per cert, de la discontinuïtat de la massa forestal, la qual es constitueix com el tallafocs més efectiu". ■

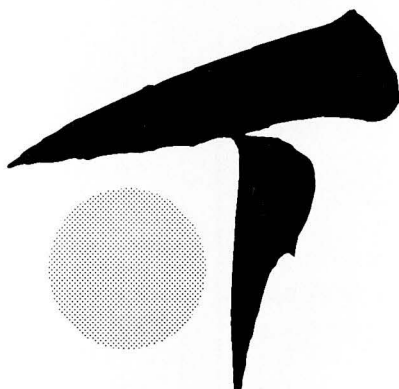
- L'estat espanyol està entre els països amb zones d'alt risc de desertització, amb un 25% del territori afectat.
- En les últimes dècades ha augmentat la massa forestal al nostre país, però ha disminuït el tamany i l'edat dels arbres.
- Cada estiu, l'estat espanyol és el que registra més incendis forestals de tota Europa.
- Fins al 12 d'agost els incendis havien provocat la mort de 23 persones i havien cremat 285.000 hectàrees.
- A l'estat espanyol hi ha un bomber per cada 3.500 habitants. La Unió Europea en recomana un per cada mil.

Font: Revista Integral 177

El foc en xifres

- El 34% dels incendis són intencionats.
- Un 16% són a causa de descuits (crema de rostolls, fumadors, fogueres...)
- Un 2% són provocats per accidents de vehicles i fàbriques.
- Un 4% s'atribueixen a causes naturals (caiguda d'un llamp...).
- Un 41% tenen causes desconegudes.

Font: Revista Integral 176

Caixa Tarragona